

همانگونه که میدانیم از ابتدای تولد این آئین نازنین علی رغم شرایط صعب و دشوار اجتماعی، همواره بهائیان با پشتگرمی به هدایات مبارکه، برای بهبود شرایط اجتماعشان تلاش مینمایند و در هر جایی که ساکنند در فکر آبادانی آن سرزمین و رفاه سائرین می باشند. در این برنامه سعی گردیده است این خدمات تحت عنوان (اقدام اجتماعی) مورد بررسی قرار گیرد.

"اقدام اجتماعی طیفی از فعالیتها را در بر می گیرد که اغلب در سطح توده مردم و با هدف مشارکت در رفاه و بهزیستی مادی و اجتماعی جامعه بزرگتر انجام می شود. حوزه دیگری که ارتباط نزدیکی با اقدام اجتماعی دارد تلاش های بهائیان برای مساعدت در پیشبرد رفاه عمومی در سطح اندیشه است که از طریق مشارکت در گفتمان های اجتماع صورت می پذیرد. برای افراد بهائی این مشارکت غالباً به معنای در میان گذاشتن افکار الهام گرفته از تعالیم بهائی در فضاهای اجتماعی گوناگون می باشد.

امید آنکه تأمل بر این اقدامات و آشنایی بیشتر با اهداف و اشکال آن سبب گردد که هر یک از ما با نیرویی مضاعف در این مسیر گام برداریم و در حیات اجتماع خود نقش مؤثری ایفا نمائیم.

حضرت بهاء الله میفرماید:

ای دانایان امم از بیگانگی چشم بردارید و به یگانگی ناظر باشید و به اسبابی که سبب راحت و آسایش عموم اهل عالم است تمسک جوئید .

آیات الهی ج ۱ ص ۱۵

عنوان: مشارکت در حیات اجتماع

قسمت روحانی

- ۱- مناجات شروع
- ۲- بیان مبارک حضرت بهاء الله
- ۳- منتخبات آثار حضرت بهاء الله
- ۴- بیان مبارک حضرت عبدالبهاء

قسمت اداری

- ۵- درک نیروی جامعه سازی چگونه ممکن است؟
- ۶- اقدامات بهائیان در مسیر اجتماع سازی
- ۷- ضرورت انسجامی پویا بین مقتضیات روحانی و عملی زندگی بر کره ارض
- ۸- قسمتی از پیام نوروز ۱۷۹ بدیع - ۱۴۰۱ شمسی
- ۹- حس قوی هدفمندی
- ۱۰- شور و مشورت
- ۱۱- برنامه نونهالان و نوجوانان عزیز

قسمت اجتماعی

- ۱۲- انس و الفت
- ۱۳- مناجات خاتمه

هُوَاللّٰه

ای پروردگار، این انجمن را روشن نما و این جمع را شمع عالم کن زیرا نیتشان خیر عمومی است و مقصدشان خدمت به عالم انسانی. ای خداوند مهربان، چنین انجمن سزاوار الطاف است و چنین جمع لایق فضل و موهبت بی پایان. توئی مقتدر و عزیز و توانا و توئی خداوند یکتا و بی همتا.

ع ع

هُوَاللّٰه

ای پروردگار، این ابرار را از ملکوت اسرار پی در پی تأیید و توفیق فرست و بر هر خیر موفق فرما زیرا سزاوار هر عنایتند و لایق هر موهبت ...

ع ع

رگ جهان در دست پزشک دانا است، درد را میبند و به دانائی درمان میکند. هر روز را رازی است و هر سر را آوازی، درد امروز را درمانی و فردا را درمان دیگر، امروز را نگران باشید و سخن از امروز رانید. دیده میشود گیتی را دردهای بی کران فرا گرفته و او را بر بستر ناکامی انداخته، مردمانی که از باده خودبینی سرمست شده‌اند پزشک دانا را از او بازداشته‌اند، اینست که خود و همه مردمان را گرفتار نموده‌اند نه درد میدانند نه درمان می‌شناسند. راست را کز انگاشته‌اند و دوست را دشمن شمرده‌اند. بشنوید آواز این زندانی را بایستید و بگوئید شاید آنانکه در خوابند بیدار شوند بگو ای مردگان، دست بخشش یزدانی آب زندگانی می‌دهد، بشتابید و بنوشید هر که امروز زنده شد هرگز نمیرد و هر که امروز مُرد هرگز زندگی نیابد ...

بگو ای احباب قسم به آفتاب حقیقت که الیوم یوم عمل است . اگر از نفسی مقدار شعری الیوم عمل خیر صادر شود جزای آن بدوام ملک و ملکوت از برای او باقی خواهد ماند . جهد نمائید تا الیوم عملی از شما خالصاً لله ظاهر شود.

آیات الهی ج ۱ ص ۳۳۴

در صدد تهذیب امم و اصلاح عالم باشید . همّت را بزرگ نمائید و به اسم حقّ بر تربیت نهالهای مغروسه، قیام کنید و در خیرات سبقت گیرید . عمل کلّ عند الله واضح و مشهود و اجرش در خزائن عصمت محفوظ . از حقّ می طلبیم کلّ را مؤید فرماید بر آنچه که از قلم اعلی در این حین نازل شده و ظاهر گشته .

آیات الهی ج ۲ ص ۲۳۳

۴-بیانات مبارکه حضرت عبدالبهاء

ملاحظه فرمائید که مبادی مرعیّه اصلیه هر فردی از افراد بشر جلب منفعت خویش و دفع مضرت است، در فکر آسایش و شادمانی خود است و آرزوی تفرّد در زندگانی مینماید و میکوشد که از جمیع افراد دیگر در راحت و ثروت و عزّت ممتاز گردد. اینست آرزوی هر فردی از افراد بشر و این نهایت دنائت و بدبختی و پستی فکر است. انسان چون اندکی ترقی فکر یابد و همّتش بلند گردد، در فکر آن افتد که عموم عائله را جلب منفعت و دفع مضرت نماید. زیرا راحت و نعمت عموم خاندان خویش را سعادت خود داند و چون فکرش توسّع بیشتر یابد و همّتش بلندتر گردد، در فکر آن افتد که ابناء ملّت و ابناء وطن خویش را جالب منفعت و دافع مضرت شود. هر چند این همّت و فکر از برای خود او و خاندان او بلکه عموم ابناء ملّت و وطن او مفید است و لکن از برای ملل سائره مورث ضرر است. زیرا به جان بکوشد که جمیع منافع عالم انسانی را راجع به ملّت خویش و فوائد روی ارض را به عائله خود و سعادت کلیّه عالم انسانی را تخصیص به خود دهد و همچو داند که ملل سائره و دول مجاوره هر چه تدنّی نمایند، ملّت خویش و وطن خود ترقی نماید تا در قوت و ثروت و اقتدار به این وسیله بر سایرین تفوّق یابد و غلبه کند. اما انسان الهی و شخص آسمانی از این قیود مُبراست و وسعت افکار و علویّت همّت او در نهایت درجه است و دائره افکار او چنان اتّسع یابد که منفعت عموم بشر را اساس سعادت هر فردی از بشر داند و مضرت کلّ ملل و دول را عین مضرت دولت و ملّت خویش بلکه خاندان خود بلکه عین مضرت نفس خود شمرد. لهذا به جان و دل به قدر امکان بکوشد که جلب سعادت و منفعت از برای عموم بشر و دفع مضرت از عموم ملل نماید و در علویّت و نورانیت و سعادت عموم انسان بکوشد، فرقی در میان نگذارد. زیرا عالم انسانی را یک خاندان داند و عموم ملل را افراد آن خاندان شمرد. بلکه هیئت اجتماعیه بشر را شخص واحد انگارد و هر یک از ملل را عضوی از اعضاء شمرد. انسان باید علویّت همّتش به این درجه باشد تا خدمت به اخلاق عمومی کند و سبب عزّت عالم انسانی گردد.

پیام ملکوت ص ۲۸۹ و ۲۹۰

۵- درک نیروی جامعه سازی چگونه ممکن است؟

دل‌سوزی هیکل اطهر برای هر یک از اعضای خانواده بشری، سعی ایشان در امر تبلیغ، ترویج مجهودات برای تعلیم و تربیت و رفاه اجتماعی، اعانت شایان هیکل مبارک به گفتمان‌ها هم در شرق و هم در غرب، تشویق صمیمانه آن حضرت در اجرای مشروعات بنای مشارق اذکار، شکل دادن و هدایت نمونه‌های اولیّه نظم اداری بهائی، پرورش جنبه‌های مختلف حیات جامعه — همه این جوانب مکمل در حیات مبارک‌شان نمایان گر تعهد مستمر و کامل آن وجود نازنین به خدمت به آستان الهی و عالم انسانی بود. فراتر از یک مرجع رفیع الشان اخلاقی و منشأ عظیم القدر بینش‌های روحانی، حضرت عبدالبهاء واسطه منزّهی بودند برای بسط قوای روحانی منبعث از ظهور حضرت بهاء‌الله در عالم بشری. برای درک نیروی اجتماع‌سازی آیین بهائی کافی است که به توفیقات حضرت عبدالبهاء در دوران قیادت آن حضرت و اثرات تقلیب‌کننده هدایاتی بنگریم که مستمراً از کلک اطهرشان جاری بود. سرچشمه بسیاری از پیشرفت‌های شگفت‌انگیز جامعه بهائی کنونی که در پیام رضوان گذشته بررسی شد را می‌توان در اقدامات، تصمیمات، و هدایات حضرت عبدالبهاء یافت.

پیام بیت العدل اعظم الهی رضوان ۲۰۲۲

۶- اقدامات بهائیان در مسیر اجتماع سازی

پیروان حضرت بهاء‌الله بار دیگر مشغول بررسی امکانات و فرصت‌های موجود برای به ظهور رساندن نیروی اجتماع‌سازی آیین بهائی هستند. این نقشه آزمونی است برای صبر و استقامت، عزم و اراده، و شدت محبت‌شان نسبت به کسانی که در کنارشان زندگی می‌کنند. آنان در همه جا به پرورش جوامعی کمک خواهند نمود که هدف مشترک دارند و به نیروی اتحاد برای درمان آلام بشر و تعالی او واقفند. باشد که در این جوامع هر نفسی مأمن و پناهی جوید و در مجهودات فراوان دوستان برای عبادت و نیایش، برای تعلیم و تربیت، برای تقلیب اجتماعی، و برای توسعه جوامع، هر نفسی فضایی برای رشد و خدمت بیابد. این مشتاقان از زیارت وعده حضرت عبدالبهاء در اهتزازیم که می‌فرمایند: "صغیران بزرگوار شوند و بینوایان بانوا گردند اطفال ابناء ملکوت شوند و گمشدگان بوطن الهی پی‌برند"

پیام بیت العدل اعظم الهی ۴ ژانویه ۲۰۲۲

۷- ضرورت انسجامی پویا بین مقتضیات روحانی و عملی زندگی بر کره ارض

حضرت بهاء‌الله از بدایت رسالت عظیم خویش توجه ملل عالم را به ضرورت این امر جلب فرمودند که امور انسانی باید به نحوی سامان یابد که جهانی متحد و متفق در جمیع وجوه اساسی حیات خود به وجود آید. در آیات و الواح لا تُعد و تُحصی طلعت ابھی مکرراً و به انحاء مختلف اعلام فرمودند که «نموّ عالم و تربیت امم» از جمله احکام الهیه در این یوم است. وحدت عالم انسان که اصل اجرایی و

عملی این ظهور الهی و در عین حال هدف غایی آن است، تلویحاً به حصول انسجامی پویا بین مقتضیات روحانی و عملی زندگی بر کره ارض دلالت دارد. ضرورت این انسجام به نحوی واضح و روشن در حکم مشرق الاذکار نازله از قلم مبارک تشریح شده است. مشرق الاذکار مرکز روحانی هر جامعه بهایی است و باید ملحقاتی مختص به پیشرفت اجتماعی و انسان دوستانه و ترقی آموزشی و علمی نوع بشر، حول آن بوجود آید و به شکوفایی رسد. به این ترتیب به سهولت میتوانیم درک کنیم که اگر چه تاکنون برای تشکیلات بهایی عموماً تأکید بر فعالیتهای مربوط به توسعه، شدنی نبوده؛ اما مفهوم توسعه اجتماعی و اقتصادی در تعالیم مقدسه امر مبارک مندمج و مندرج است. مولای محبوب ما حضرت مولی الوری با اقوال و اعمال روشنگر خود نمونه و مثالی را برای کاربرد این مفهوم در تجدید ساختار اجتماع فرا روی ما قرار دادند. فی المثل ملاحظه نمایید که احبای ایران تحت هدایت مشفقانه طلعت میثاق و متعاقباً با تشویقات مستمر حضرت ولی محبوب امرالله به چه ترقیات اجتماعی و اقتصادی نائل آمدند.

کتاب ۱۳ ص ۹

۸- قسمتی از پیام نوروز ۱۷۹ بدیع - ۱۴۰۱ شمسی

آنچه بهائیان جهان در اثر صد سال جهد و تلاش و فداکاری و ایثار و آزمون و یادگیری کسب نموده‌اند که به ویژه در بیست و پنج سال گذشته شکل و هیئتی جدید و سازمان و نظم بدیع به خود گرفت، آنان را برای ادای رسالت روحانی و اخلاقی بسیار رفیعی آماده ساخته که هدف اصلی اش آن است که قوای آسمانی عظیمه‌ای که در هویت و جوهر امر جمال قدم برای اصلاح عالم نهفته است روز به روز به مقیاسی بیشتر به جلوه و ظهور درآید و به بنای اجتماع کمک نماید.

به اختصار، بروز این قوا به معنای تقلیب عمیق درونی و برونی است و منظور پدیدار شدن خلق و خوی رحمانی، پیدایش سلوک و رفتار شایسته مقام انسانی، و تجلی وحدت و اتفاق در سطوح گوناگون اجتماعی.

این قوای سازنده و خلاق مروج و مسبب ترقی روحانی و اخلاقی و فکری انسان‌هاست تا تمرکز بر تعلیم و تربیت مادی و معنوی نمایند و در علم و دانش و معرفت پیشرفت کنند، نسل جوان در مقام شهروندان خردمند و باوفا مجهز به مستلزمات خدمت به نوع بشر گردند، اقوام و قبایل و نفوس متنازع متحد و هم‌افق شوند، اندیشه‌ها و دیدگاه‌ها بر حول محور وحدت و یگانگی متفق و هماهنگ شود و این اصل اساسی و سایر تعالیم الهی از طرق عملی در حیات جمعی ظاهر گردد، ارکان اجتماع به مدد ازدیاد تعاون و خیراندیشی و هم‌کاری و هم‌بستگی تحکیم یابد و انسجام اجتماعی تقویت شود، نفوس حکم اعضای یک عائله یابند، جوامع متعالی و مترقی و متعهد به وجود آید، فرهنگ اجتماع از این ترقیات تأثیر پذیرد و آن را منعکس نموده تقویت و افزون نماید....

علایم ظهور این قوا حتی در ابتدایی‌ترین اقداماتی که با الهام از تعالیم الهی انجام می‌گردد موجود است اما در آن نقاط، اعم از دهکده‌ها در مناطق روستایی تا محله‌ها در شهرهای بزرگ، که مشروع روحانی مراتب برتر پیشرفت را طی نموده و جمع کثیری از نفوس با ندای امرالله برای بنای اجتماع بر اساس تعالیم پروردگار هم‌صدا و هم‌آوا شده‌اند، اکنون حقیقتی است کاملاً آشکار و تأثیراتش بس پدیدار.

هر فرد عضوی از خانواده انسانی است و در زندگی اجتماع سهیم است. فرد ابتکار عمل و قوه اقدام دارد، از فرصت‌ها بهره می‌جوید، با دیگران ارتباط و دوستی برقرار می‌کند، جهت‌یابی خدمات مشترک به دیگران می‌پیوندد و تصمیم‌ها را به مرحله عمل در می‌آورد.

حضرت عبدالبهاء می‌فرماید: «شرافت و مفخرت انسان در آن است که بین ملامت‌آمیز منشأ خیری گردد.»^۱

برای اینکه در دوران کنونی گذار در تاریخ بشریت، افراد بتوانند به نحو مؤثر اقدام نمایند، باید بیش از هر چیز مملو از حس قوی هدفمندی باشند؛ حسی که آن‌ها را هم به رشد روحانی و فکری خود و هم به مشارکت در تحول اجتماع برانگیزاند. این دو، ابعاد اساساً جدایی‌ناپذیر یک فرآیند واحد هستند زیرا از سویی معیارها و رفتار فرد، محیط او را شکل می‌دهند و از سوی دیگر، فرد به نوبه خود تحت تأثیر ساختارها و فرآیندهای اجتماعی شکل می‌گیرد.

در سطح شخصی، حس هدفمندی از طریق پرورش امکانات بالقوه وسیعی که خداوند در وجود هر یک از ما به ودیعه نهاده است و در راه خدمت به بشریت بروز می‌نماید. این امکانات بالقوه، شامل فضائل و خصائصی که در تمامی انسان‌ها به صورت نهفته موجود است و همچنین استعدادها و خصوصیات است که موهبت منحصر به فرد هر شخص می‌باشد. حضرت بهاء‌الله می‌فرماید: «حق جلّ جلاله از برای ظهور جواهر معانی از معدن انسانی آمده.»^۲

در پیش‌زمینه تحول اجتماع، هدف ما مشارکت در پیشبرد یک تمدن همواره به سوی پیشرفت و اختصاص قوا و توانایی‌های خود برای ارتقای رفاه نوع بشر است. حضرت عبدالبهاء می‌فرماید: «در فکر آن باشید که خدمت به هر نفسی از نوع بشر نمائید... به حقیقت مهربان باشید، نه به ظاهر و صورت. هر نفسی از احبای الهی باید فکر را در این حصر نماید که رحمت پروردگار باشد و موهبت آمرزگار. به هر نفسی برسد خیری بنماید و نفعی برساند و سبب تحسین اخلاق گردد و تعدیل افکار.»^۳

ما این هدف دو جانبه اخلاقی را با اعتقاد به اینکه اعضای یک خانواده انسانی هستیم دنبال می‌نماییم. این موضوع ما را قادر می‌سازد تا خود را جزئی از یک کل ارگانیک ببینیم و ما را از بند تحجر، تعصب، افراط‌گرایی و خرافات که می‌توانند اقدام جمعی را متوقف کرده و انگیزه‌های مثبت برای تغییر را دچار سرگردانی نمایند، رها می‌سازد.

معیاری که حضرت بهاء‌الله جهت‌یابی نقش مؤثر برای فرد در یاری رساندن به اجتماع در مسیر دستیابی به رفاه پایدار مادی و روحانی ترسیم نموده‌اند حقیقتاً بسیار متعالی است. اما، در این میان کمال لازمه کار نیست. آنچه از ما خواسته شده است تلاش صادقانه روزانه برای حرکت به سوی این معیار متعالی است. از ما خواسته شده است که در مسیر مشترکی از خدمت قدم برداریم - یکدیگر را یاری نماییم و در کنار هم به نحوی با تواضع و فروتنی پیش رویم که بتوانیم مشارکت هر شخص را ارج نهاده و از خطرات خودمحقق‌بینی دور بمانیم.

یادداشت‌ها

۱- حضرت عبدالبهاء، رساله مدنیه

۲- منتخباتی از آثار حضرت بهاء‌الله، شماره ۱۳۲

۳- منتخباتی از مکاتیب حضرت عبدالبهاء

فعالیت های "مشارکت در حیات اجتماع" که دسته دیگری از فعالیتهایی است که جامعه بهائی دنبال می کند خود شامل دو حوزه ی اصلی اقدام می شود:

اقدام اجتماعی: که از فعالیتهای ساده خدمتی، پروژه های خدمتی و خیریه، تا اقدامات پیچیده توسعه اقتصادی و اجتماعی را شامل می شود.

مشارکت در گفتمان های اجتماع: که خود نیز شامل طیفی از فعالیت ها از سطح محلی تا بین المللی می شود که شامل: صحبت های ملهم درباره تعالیم بهائی، ارائه مقالات در روزنامه ها و مجلات، نوشتن مطالبی برای عرضه در گفتمانی خاص، تا مشارکت در گفتمان های سازمان یافته ای می شود که در سطح ملی و بین المللی وجود دارند. نمونه هایی از این گفتمان ها شامل گفتمانهای مقام زنان، محیط زیست، بهداشت، حقوق بشر، علم و دین، توسعه و ... می شود.

شما با چه اقداماتی در حیات اجتماعتان مشارکت مینمائید؟ اگر تجربه ای دارید میتوانید با سایر عزیزان مطرح نمائید.